

Sprawozdanie z realizacji
„Programu ochrony środowiska dla gminy Nur
na lata 2005 – 2012”

Nur, marzec 2007 r.

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE.....	2
II. STAN REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ UJĘTYCH W GMINNYM PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	4
III. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU	9
IV. OCENA SPOSOBU I ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY	10
V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	11

I. WPROWADZENIE

W myśl zapisów *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządzają odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, określające w szczególności:

- cele polityki ekologicznej,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym środki finansowe.

Zgodnie z art. 10 *ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw* (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.) gminne programy ochrony środowiska powinny być uchwalone do 30 czerwca 2004 r.

W celu realizacji powyższego obowiązku Rada Gminy Nur 25 listopada 2005 r. podjęła uchwałę (nr XXIX/143/05) w sprawie uchwalenia programu ochrony środowiska. Zgodnie z wymogami ustawy – Prawo ochrony środowiska projekt *Programu ochrony środowiska dla gminy Nur* został pozytywnie zaopiniowany przez wszystkie organy opiniodawcze wskazane przez ustawodawcę.

W myśl art. 18 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska z wykonania gminnego programu ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raport, który przedstawia radzie gminy. Natomiast co 4 lata program ochrony środowiska podlega aktualizacji. Biorąc po uwagę obowiązek sporządzenia do 31 marca 2007 r. pierwszego sprawozdania z gminnego planu gospodarki odpadami, stanowiącego, zgodnie z zapisem art. 14 ust. 6 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r o odpadach* (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251) integralną część gminnego programu ochrony środowiska, zasadne wydaje się sporządzenie w tym samym terminie sprawozdania z programu ochrony środowiska.

Niniejsze opracowanie stanowi pierwszy raport z realizacji *Programu ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012* – w rozumieniu zapisów ustawy – Prawo ochrony środowiska i swoim zakresem czasowym obejmuje rok 2006.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska nie precyzuje wymagań dotyczących formy i struktury sprawozdania z realizacji gminnego programu ochrony środowiska. Pomocny w jego wykonaniu może być dokument pn. *Wytyczne oraz wzór sprawozdania z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami* autorstwa mgr inż. Adama Kałduńskiego, opracowany na zamówienie Ministerstwa Środowiska.

Zakres niezbędnych informacji, jaki powinno zawierać sprawozdanie z realizacji gminnego programu ochrony środowiska winien odpowiadać treści przyjętego programu. Tak więc głównym celem sporządzenia sprawozdania jest przedstawienie postępów w realizacji każdego z zadań zapisanych w programie lub wyjaśnienie powodów zaniechania działań bądź ewentualnych opóźnień. Ponadto w sprawozdaniu można umieścić także inne informacje, które gmina uważa za istotne dla realizacji polityki ekologicznej państwa oraz postanowień polityki ekologicznej gminy.

Wnioski zawarte w sprawozdaniu powinny zostać uwzględnione w aktualizacji gminnego programu ochrony środowiska.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska nie przewiduje sankcji karnej za brak sporządzenia lub przedłożenia sprawozdania. Niezależnie od powyższego organ gminy ponosi odpowiedzialność przewidzianą przepisami ustrojowymi. **Sporządzenie i przedstawienie sprawozdania jest wymogiem ustawowym.** Zgodnie z art. 96 ust. 2 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) jeżeli powtarzającego się naruszenia ustaw dopuszcza się wójt/ burmistrz, wojewoda wzywa wójta do zaprzestania naruszeń, a jeżeli wezwanie to nie odnosi skutku – występuje z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów o jego odwołanie.

II. STAN REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ UJĘTYCH W GMINNYM PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA

W celu realizacji *Polityki Ekologicznej Państwa* samorząd gminy Nur w *Programie ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012* zapisał własną politykę ekologiczną, złożoną z określonych celów: strategicznego, operacyjnych i szczegółowych.

Cel strategiczny gminy sformułowano w sposób następujący: **Osiągnięcie zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Nur zharmonizowanego ze środowiskiem przyrodniczym.** W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem dążenie do powyższego celu jest możliwe poprzez sukcesywne osiąganie następujących celów operacyjnych:

Cel operacyjny nr 1 – **poprawa infrastruktury technicznej**

Cel operacyjny nr 2 – **ochrona środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem**

Cel operacyjny nr 3 – **ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych**

Cel operacyjny nr 4 – **powszechna edukacja ekologiczna**

Podstawą osiągnięcia powyższych celów strategicznych jest realizacja określonych celów priorytetowych i zadań (rozdział VI *Programu*) oraz priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych (tabela nr 20 *Programu*). Stopień realizacji priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych, których realizacja była przewidziana na czas objęty niniejszym sprawozdaniem, tj. na lata 2005 – 2006, prezentuje poniższa tabela nr 1.

Tabela nr 1. Stan realizacji priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych zapisanych w „Programie ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012”

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
Cel operacyjny nr 1 – poprawa infrastruktury technicznej		
1.	Modernizacja drogi gminnej w m. Nur, ul. Ogrodowa	zrealizowane
2.	Modernizacja drogi gminnej w m. Ślepowrony	niezrealizowane
3.	Modernizacja drogi gminnej w m. Godlewo Milewek	niezrealizowane
6.	Budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	niezrealizowane
Cel operacyjny nr 2 – ochrona środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem		
1.	Termomodernizacja budynku szkoły podstawowej w Nurze	niezrealizowane
2.	Termomodernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w Nurze	zrealizowane
Cel operacyjny nr 3 – ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych		
1.	Opracowanie inwentaryzacji przyrodniczej gminy	niezrealizowane
Cel operacyjny nr 4 – powszechna edukacja ekologiczna		
1.	Wewnętrzne i zewnętrzne szkolenia pracowników samorządowych	realizowane na bieżąco
2.	Opracowanie i wdrożenie programu edukacyjnego dla młodzieży dotyczącego problematyki ekologicznej w aspekcie jej wpływu na ogólną sytuację gminy	realizowane na bieżąco

Analiza powyższych zapisów jest stosunkowo prosta:

- dwa zadania (cel nr 1 zadanie nr 1 oraz cel nr 2 zadanie nr 2) zostały zrealizowane w całości,
- realizacja czterech zadań (cel nr 1 zadanie nr 2, 3 i 6 oraz cel nr 2 zadanie 1) ze względów finansowych została przesunięta w czasie,
- z jednego zadania (cel nr 3 zadanie nr 1), w związku z jego planistycznym charakterem nie mającym bezpośredniego przełożenia na jakość środowiska oraz jakość życia lokalnej społeczności, zrezygnowano ze względów finansowych,
- dwa zadania (cel nr 4 zadanie nr 1 i 2) realizowane są na bieżąco, przy czym zadanie nr 2 nie jest realizowane w formie zatwierdzonego programu, lecz działań nieformalnych.

Ponadto, w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem, zrealizowano dwa dodatkowe, nie zapisane w *Programie ochrony środowiska dla gminy Nur*, przedsięwzięcie polegające na:

- rewitalizacji rynku w m. Nur,
- modernizacji budynku Urzędu Gminy w Nurze.

Nie wszystkie przeanalizowane powyżej priorytetowe przedsięwzięcia inwestycyjne pozwoliły na realizację celów operacyjnych, zapisanych w *Programie*, stanowiących drogę do osiągnięcia celów strategicznych.

W poniższej tabeli nr 2 zaprezentowano analizę realizacji wybranych celów operacyjnych, których osiągnięcie bezpośrednio wynika z kompetencji samorządu gminnego.

Tabela nr 2. Stan osiągnięcia wybranych celów operacyjnych zapisanych w „Programie ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012”

Zadanie	Cel szczegółowy	Realizacja zadań charakterystycznych dla celu
Cel operacyjny 1 – poprawa infrastruktury technicznej		
1.	Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych	Niezrealizowane
2.	Plan rozwoju urządzeń sanitarnych	Niezrealizowane
3.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Realizacja ze względów finansowych przesunięta w czasie
4	Budowa i modernizacja dróg gminnych	Realizowane na bieżąco w miarę posiadanych środków finansowych
Cel operacyjny 2 – ochrona środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem		
1.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	Realizowane na bieżąco w miarę posiadanych środków finansowych
2.	Modernizacja lokalnych systemów grzewczych	Realizacja ze względów finansowych przesunięta w czasie
3.	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	Bieżąca realizacja

Zadanie	Cel szczegółowy	Realizacja zadań charakterystycznych dla celu
Cel operacyjny 2 – ochrona środowiska naturalnego przed zanieczyszczeniem		
5.	Intensyfikacja kontroli szamb, szczególnie na terenach lotniskowych	Bieżąca realizacja
Cel operacyjny 3 – ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych		
2.	Wykonanie szczegółowej inwentaryzacji przyrodniczej gminy	Niezrealizowane
6.	Dostosowanie projektowanego zagospodarowania turystycznego do pojemności przyrodniczej środowiska	Bieżąca realizacja
Cel operacyjny 4 – powszechna edukacja ekologiczna		
1.	Program edukacji ekologicznej	Niezrealizowane
2.	Edukacja kadry samorządowej „dla środowiska”	Bieżąca realizacja
3.	Edukacja lokalnej społeczności w zakresie prowadzenia racjonalnej gospodarki wodno – ściekowej	Bieżąca realizacja
4.	Edukacja lokalnej społeczności w zakresie przeciwdziałania niskiej emisji	Bieżąca realizacja
6.	Edukacja lokalnej społeczności w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów przyrodniczych gminy	Bieżąca realizacja

Reasumując zapisy powyższej tabeli nr 2 należy stwierdzić, że:

- cele operacyjne i przypisane do nich zadania (cel 1 zadanie 3 i 4 oraz cel 2 zadanie 1 i 2¹), których osiągnięcie wynika z realizacji określonych zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem były realizowane w miarę posiadanych środków finansowych, w związku z czym ich część (cel 1 zadanie 3 oraz cel 2 zadanie 1) została przesunięta do realizacji na kolejne lata,

¹ Poszczególne cyfry oznaczają określone cele operacyjne i zadania im przypisane zapisane w *Programie ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012* w rozdziale IV.4

- ze względów finansowych nie zrealizowano zadań o charakterze programowo – planistycznym (cel 1 zadanie 1 i 2, cel 3 zadanie 2 oraz cel 4 zadanie 1),
- na bieżąco realizowane są zadania o charakterze porządkowym (cel 2 zadanie 3 i 5),
- cele operacyjne o charakterze „ochronnym” (cel 3 zadanie 6) osiągnięte są poprzez odpowiednie zapisy w planistycznych i strategicznych dokumentach gminy,
- cel operacyjny o charakterze edukacyjnym (cel 4) ze względu na swój „nieinwestycyjny” charakter traktowane są jako mniej znaczące i realizowane w drugiej kolejności oraz w miarę posiadania dodatkowych środków finansowych. W analizowanym przypadku tylko zadanie 2 jest realizowane na bieżąco. Działania edukacyjne, jednak skierowane do dzieci i młodzieży, realizowane są głównie przez ośrodki szkolne.

Cele nie uwzględnione w powyższej tabeli, tj. cel 2 zadanie 4 oraz cel 3 zadanie 1, 3, 4 i 5 ² nie zostały zrealizowane. Przyczyną powyższego jest uznanie, że odpowiedzialnymi za realizację powyższych celów są inne podmioty, tj. przedsiębiorcy, nadleśnictwo, samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe, WIOŚ, organizacje odzysku, Wojewódzki Konserwator Przyrody, Ministerstwo Środowiska, itp.

Podsumowując powyższe informacje należy stwierdzić, iż działania samorządu gminy Nur w zakresie realizacji priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz dążenia do osiągnięcia celów polityki ekologicznej gminy realizowane są stopniowo ze względu na ograniczone środki budżetowe.

² jak wyżej

III. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU

W Programie ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012 zawarto wskaźniki monitoringu, których szacowanie pozwala na określenie realizacji zapisów i postanowień programu.

W poniższej tabeli nr 3 zaprezentowano informacje o dostępnych na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania wskaźnikach monitoringu Programu z określeniem stanu na koniec grudnia 2005 r. oraz koniec grudnia 2006 r.

Tabela nr 3. Wybrane wskaźniki monitoringu „Programu ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012”

Lp.	Wskaźnik	Stan na	
		grudzień 2005	grudzień 2006
1.	Długość sieci wodociągowej na terenie gminy	58,7 km	
2.	Wskaźnik zwodociągowania gminy	30,4	32,0
3.	Liczba przyłączy wodociągowych	1.065 szt.	1.076 szt.
4.	Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	0 km	
5.	% skanalizowania gminy	0	
6.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	0 szt.	
7.	Liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków	0	
8.	Liczba przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	0	
9.	Liczba instalacji produkujących i wykorzystujących energię odnawialną	0	1
10.	Ogólna powierzchnia terenów leśnych	1.709 ha	
11.	Powierzchnia terenów leśnych na 1 mieszkańca	0,5 ha	
12.	Liczba pomników przyrody	3 szt.	

IV. OCENA SPOSOBU I ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY

Ze względu na skomplikowane procedury oraz długi okres opiniowania wniosków o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem z *Programu* głównym źródłem zewnętrznych środków finansowych wykorzystywanych przez samorząd gminy Nur były dotacje i umarzalne kredyty z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz środki Gminnego FOŚ i GW.

Działania podejmowane przez gminę, tj.: opracowanie gminnego programu ochrony środowiska, edukacja kadry samorządowej realizowane były ze środków własnych gminy. Niektóre zadania, jak np. kontrola szczelności szamb, realizowane były przez pracowników w oparciu o bieżące środki na utrzymanie urzędu.

V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Niniejszy raport z realizacji *Programu ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012* stanowi wykonanie art. 18 ust. 2 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.).

Podstawowe problemy, jakie napotykają gminy w dziedzinie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego w powiązaniu z realizacją rozwoju społeczno - gospodarczego, to przede wszystkim wysokie koszty realizacji działań inwestycyjnych oraz ograniczone, w praktyce, możliwości kontroli lokalnych społeczności w realizacji obowiązków ustawowych. Mimo to samorząd gminy Nur w sposób bieżący realizuje założenia polityki ekologicznej gminy zawarte w *Programie*.

W okresie objętym bieżącym sprawozdaniem samorząd gminy przede wszystkim realizował zadania niewymagające znacznych nakładów finansowych.

W powyższym sprawozdaniu nie przeprowadzono analizy zmiany stanu ogólnego jakości środowiska przyrodniczego na terenie gminy Nur. Ma to związek z faktem, iż na terenie gminy żaden z elementów składowych środowiska, za wyjątkiem wód powierzchniowych, tj. powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, wody podziemne, gleby, nie jest poddawany regularnym badaniom jakości środowiska realizowanym przez uprawnione do tego jednostki tj. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska czy Powiatowy Inspektorat Sanitarny. Większość powyższych składników środowiska badana jest na poziomie powiatu, a niektóre jak np. klimat akustyczny wyłącznie w przypadku sytuacji nadzwyczajnych.

Mając jednak na względzie poczynione w ramach wizji terenowej obserwacje należy stwierdzić, że na terenie gminy Nur nie posiadają lokalizacji obiekty bądź nie są prowadzone działania mogące negatywnie wpływać na jakość środowiska przyrodniczego gminy (wyjątek stanowi nielegalne porzucanie odpadów komunalnych na terenach leśnych). Ponadto zanieczyszczenie niektórych elementów, takich jak np. powietrze atmosferyczne czy wody powierzchniowe, stanowi wypadkową oddziaływań

występujących na terenie gminy oraz oddziaływań zewnętrznych (np. jakość wód prowadzonych przez rzeki Bug), na które dany samorząd gminny nie ma wpływu.

Opracowanie szczegółowej analizy jakości środowiska przyrodniczego na terenie gminy Nur zaleca się wykonać na etapie opracowywania aktualizacji *Programu ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012*.

Z analizy zapisów powyższego sprawozdania wynikają również wnioski dotyczące aktualizacji *Programu ochrony środowiska*. W szczególności dotyczą one:

- uszczegółowienia wskaźników monitoringu ze względu na brak dostępu do niektórych danych,
- wykreślenie działań już zrealizowanych bądź tych, z realizacji których zrezygnowano,
- weryfikacji celów szczegółowych w nawiązaniu do rzeczywiście posiadanych kompetencji oraz działań podejmowanych w praktyce.

Podsumowując informacje zawarte w sprawozdaniu należy stwierdzić, że niespełna dwuletni okres wdrażania *Programu* jest okresem zbyt krótkim dla wykonania pełnej oceny działań już podjętych, jak i określenia przyczyn niepodjęcia innych działań. Raportowany czasokres realizacji *Programu* jest czynnikiem bardzo istotnym, który należy wziąć pod uwagę, bowiem część zadań ważnych dla osiągnięcia założonych w *Programie* celów ma dłuższy okres realizacyjny. Należy również podkreślić, iż większość celów określonych w *Programie* odpowiada celom średniookresowym *II Polityki Ekologicznej Państwa* (realizacja w latach 2003 – 2010), które przewidują istotną poprawę stanu środowiska, praktyczne wdrożenie przepisów unijnych i standardów ekologicznych, postanowień konwencji międzynarodowych i umów dwustronnych, a także wzmocnienie instytucjonalne podejmowanych działań.

W chwili obecnej można jedynie stwierdzić, że *Program* jest realizowany i z miesiąca na miesiąc prace nabierają rozpędu. W dużej mierze jest to związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, a tym samym z koniecznością wywiązania się państwa z podjętych zobowiązań akcesyjnych. Przyspieszenie to staje się również coraz bardziej odczuwalne, dzięki nowym możliwościom pozyskiwania zdecydowanie

większych środków na ochronę środowiska niż to miało miejsce do tej pory. Trzeba jednak zaznaczyć, że fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności stały się dostępne dla polskich beneficjentów dopiero od dnia akcesji do Unii Europejskiej. To zaś, ze względu na skomplikowane procedury przyznawania środków oznacza, iż w roku 2005 i 2006 nie miały one większego znaczenia dla realizacji *Programu ochrony środowiska dla gminy Nur na lata 2005 – 2012*. Ich wpływ powinien stać się zdecydowanie bardziej zauważalny w kolejnych latach (2007 – 2008), objętych kolejnym raportem.